

PREPORUKE ZA ORGANIZACIJU NASTAVE NA VELEUČILIŠTIMA I VISOKIM ŠKOLAMA U AKADEMSKOJ GODINI 2020./2021.

Povjerenstvo Vijeća veleučilišta i visokih škola Republike Hrvatske, koje okuplja 35 veleučilišta i visokih škola koje izvode stručne studije, respektirajući:

- opširne rasprave na sjednici Vijeća veleučilišta i visokih škola RH o organizaciji nastave u uvjetima pandemije COVID-19 u predstojećoj akademskoj godini, koja je održana 15. rujna 2020., a uz nazočnost ministra znanosti i obrazovanja, prof. dr. sc. Radovana Fuchsa te zamjenice ravnatelja HZJZ-a prim. dr. sc. Ivane Pavić Šimetin;
- Prethodno mišljenje i sugestije Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo (HZJZ) od 28. rujna 2020. i Ministarstva znanosti i obrazovanja od 1. listopada 2020.;
- Preporuke i smjernice za izvođenje nastave na visokoškolskim ustanovama u zimskom semestru akademske godine 2020./2021. Nacionalnog vijeća za znanost, visokog obrazovanja i tehnološki razvoj od 28. kolovoza 2020.;
- Preporuke za održavanje nastave na visokim učilištima Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo (HZJZ) od 31. kolovoza 2020.;

pripremili su Preporuke za organizaciju nastave na veleučilištima i visokim školama u akademskoj godini 2020./2021.

Polazne odrednice

Sukladno definiciji u Zakonu o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, stručni studiji pružaju studentima primjerenu razinu znanja i vještina koje omogućavaju obavljanje stručnih zanimanja i osposobljava ih za neposredno uključivanje u radni proces. U tom smislu naglašena je važnost izvođenja praktičnih oblika nastave kako je predviđeno studijskim programima i silabusima kolegija, kao i svih ostalih oblika nastave propisanih studijskim programima. To uključuje predavanja, vježbi, seminare, laboratorijske vježbe, terensku nastavu, praktikume, stručnu praksu kod poslodavaca i ostale oblike nastave.

Veleučilišta i visoke škole već imaju razna iskustva iz ljetnog semestra 2019./2020., u uvjetima potpune zabrane održavanja klasične tj. kontaktne nastave te žurnog prelaska na nastavu na daljinu. U tim izvanrednim okolnostima hrvatski obrazovni sustav učinio je pomak u digitalizaciji koji je inače preduvjet za konkurentnost i tehnološki napredak na europskoj i svjetskoj razini.

Vodeći računa o potrebi održavanja kvalitete nastave u izvanrednim okolnostima pandemije, a istodobno i o zdravlju i sigurnosti studenata, zaposlenika i svih nastavnika koji izvode kontaktnu nastavu – uvažavajući prostorne i tehničke uvjete rada na veleučilištima i visokim školama, nadležna stručna vijeća pozvana su samostalno odabrati optimalni oblik organizacije nastave, imajući u vidu poštivanje epidemioloških mjera.

Modeli organizacije nastave

Izvedba nastave najčešće se može podijeliti na tri modela: model klasične kontaktne nastave (model A), hibridni (mješoviti) model nastave (model B) i online model nastave (model C). Online model nastave najčešće ima tri oblika kao što je prikazano u nastavku ovoga dokumenta.

1. Model A - izvođenje klasične kontaktne nastave

Kontaktna nastava je klasični način izvođenja nastave, najbolji je i optimalan za sve programe koji su akreditirani kao takvi studijski programi. Ona podrazumijeva kontakt nastavu na visokom učilištu ili u terenskoj nastavi u opsegu od najmanje 80 - 100% kontaktne nastave u odnosu na propisanu satnicu studijskih programa.

Kolokviji i ispiti održavaju se na klasični način u prostorijama visokog učilišta.

U ovom modelu se kroz izvođenje nastave ne narušava akreditirani studijski program.

2. Model B – hibridni oblik nastave (mješovita nastava)

U hibridnom obliku nastave izvodi se kontaktna nastava u kombinaciji s nastavom na daljinu. Udio kontaktne nastave na razini studijskog programa čini najmanje 50% od ukupne nastave, što u pravilu podrazumijeva da se praktični dio nastave, vježbe, radionice i terenska nastava održavaju na klasični način, a teorijski dio - koji se izvodi na predavanjima, održava se online. U ovom hibridnom modelu, može se odmjerenom uskladiti dinamika izvedbe nastave sukladno pojedinim sadržajima koji su opisani u silabusima i definiranim ishodima učenja. Na nekim teorijskim kolegijima nastava može biti izvođena pretežito na daljinu, dok na praktičnim kolegijima oblik nastave može biti pretežito ili isključivo na klasični način. Ovaj hibridni model nastave može postići vrlo veliku učinkovitost jer objedinjuje kontakt nastavu sa studentima na visokom učilištu, ali i preko digitalne platforme. Odabir digitalne nastavne platforme snažno utječe na kvalitetu nastave, pri tome je interakcija sa studentima izuzetno bitna. Ovaj oblik nastave poznat je i kao *blended learning* koncept.

U ovom modelu kolokviji i ispiti održavali bi se u pravilu na klasični način, uz iznimke mogućih usmenih online ispita ili pismenih online ispita s upaljenim kamerama (ili primjenu neke druge adekvatne tehnike) uz sofisticiran način nadziranja ispita na daljinu. Hibridni model nastave može poslužiti kao učinkovita alternativa, ako su prostori održavanja kontaktne nastave ograničeni, upravo zbog epidemioloških uputa o socijalnoj distanci (međusobni razmak u učionici od najmanje 1,5 metara), zbog izvođenja više nastavnih grupa kada dolazi do problema preopterećenosti nastavnika, ali i problema ako cijela nastavna grupa mora u izolaciju.

U ovom modelu se kroz izvođenje nastave ne narušava akreditirani studijski program.

3. Model C – model online nastave

U ovom modelu nastava se održava pretežito online za cijeli studijski program tj. više od 50% nastave se izvodi na daljinu. Osim ako se radi o akreditiranim studijskim programima za izvođenje nastave na daljinu, preporučuje se primjena ovog modela samo temeljem odluke nadležnih nacionalnih tijela ili iznimno ukoliko ustanova nema mogućnosti poštivanja epidemioloških mjera te primjene modela A ili B. Također, ovakav oblik nastave može biti jedina alternativa ako cijele grupe studenata budu poslani u samoizolaciju.

Online nastava ima najmanje tri oblika. Prvi oblik je nastava na daljinu uživo (live streaming) što osigurava sinkronu interakciju sa studentima u virtualnoj učionici. Od svih oblika ovog modela, ovaj oblik je najkvalitetniji u postizanju ishoda učenja. Drugi online oblik jest nastava koja je prethodno snimljena (asinkrona), ne postoji interakcija u stvarnom vremenu, osim primjerice u chat funkciji. Treći oblik jest onaj kada nastavnik postavlja nastavne materijale na digitalnu platformu bez video ili audio komentara. Ovaj online oblik također nema sinkrone interakcije sa studentima i u biti gotovo da ne predstavlja izvedbu nastave. Stručnom vijećima se ne preporučuje odobrenje zahtjeva nositelja kolegija za ovakvim oblikom nastave.

Primjena ovakvog modela u izvođenju studija koji nisu akreditirani kao online studij može predstavljati narušavanje akreditiranog studijskog programa.

Preporuka:

1. **Preporučuje se izvođenje modela A nastave, ukoliko visoko učilište može osigurati prostorne, kadrovske i epidemiološke uvjete.**
2. **Alternativno, preporučuje se izvođenje modela B nastave, uz primjenu sinkronog oblika nastave na daljinu uživo, ako to nije moguće uz primjenu asinkronog oblika online nastave.**
3. **Iznimno, ustanove mogu razmotriti model C online nastave, vodeći računa o akreditiranom studijskom programu prema dopusnici.**

Preporuke Vijeća veleučilišta i visokih škola prikazane u nastavku predstavljaju nadopunu Preporuka Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo od 30. kolovoza 2020. One se donose zbog specifičnosti stručnih studija.

Ispitni proces i provjera znanja

- Preporučuje se izvođenje cijelog ispitnog procesa na klasičan način u prostorijama veleučilišta ili visoke škole, uz pridržavanje epidemioloških mjera.
- Preporučuje se stručnim vijećima objava protokola za polaganje usmenog ispita uživo na daljinu ili u ustanovi, uz posebne uvjete za različite skupine studenata, pri čemu treba obratiti pozornost na osiguravanje istih uvjeta provedbe provjera znanja za studente koji ispitu pristupaju na oba načina, klasično ili online.

Organizacija terenske i praktične nastave

Terensku i praktičnu nastavu potrebno je organizirati za kolegije na kojima propisane ishode učenja nije moguće savladati kroz neki oblik nastave na daljinu.

- Pri planiranju terenske i praktične nastave, nastavnici i studenti moraju se pridržavati svih propisanih epidemioloških preporuka u trenutku izvođenja takve nastave.
- Ukoliko je potrebno organizirati prijevoz u okviru terenske i praktične nastave, studenti i nastavnici su se obavezni pridržavati uputa o javnom prijevozu.
- Ukoliko terenska nastava obuhvaća noćenje, potrebno je osigurati da u svakoj sobi prenoći samo po jedan student, odnosno, sudionik terenske nastave (nastavnik, mentor, vozač, itd. ...). Bez obzira na tip smještaja, noćenje u kojem bi dvije ili više osoba dijelilo sobu, predstavlja rizik za zarazu virusom COVID-19, koji se ne može umanjiti nikakvim mjerama.

Stručna praksa

- Potiče se ustanove da u suradnji s radilištima (partnerima) nastoje organizirati stručnu praksu sukladno studijskom programu i mogućnostima radilišta uz poštivanje svih epidemioloških mjera. Kod stručne prakse nastavnici i studenti se pridržavaju preporuka za tu specifičnu djelatnost.
- Ukoliko je u okviru stručne prakse izvan mjesta boravka studenta ili sjedišta visokog učilišta organiziran smještaj, primjenjuje se jednako načelo noćenja kao i za terensku nastavu.

Studenti koji spadaju u rizičnu skupinu

- Visoka učilišta prilikom utvrđivanja pripadnosti pojedinog studenta visoko rizičnoj skupini u smislu epidemije COVID-19 mogu tražiti dodatno mišljenje studentskih liječnika (specijalist školske medicine).

U Zagrebu, 1. listopada 2020.

Klasa: 003-08/20-10/0005

Ur.broj: 355-02-02-20-0006